

О.К. Дорошенко

**ІНТРОДУКЦІЯ ВИДІВ *Acer* L. У НАЦІОНАЛЬНОМУ БОТАНІЧНОМУ САДУ ІМ. М.М. ГРИШКА
НАН УКРАЇНИ (60-РІЧНИЙ ДОСВІД)**

Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка НАН України

Ключові слова: *клен, інтродукція, флористична область, зимостійкість*

Колекція роду *Acer* L. започаткована у 1948 р. Згідно першого генпроекту Саду вона мала нараховувати 89 видів. Зусиллями співробітників відділу за 30 років (на 1978 р.) вона була доведена до 66 найменувань. За центрами походження Тахтаджян А.Л. (1970) колекційний фонд мав такий вигляд:

Євросибірська флористична область – *Acer campestre* L., *A. laetum* C.A. Mey., *A. mono* Maxim., *A. platanoides* L., *A. p. 'Crimson King'*, *A. p. 'Globosum'*, *A. p. 'Schwedleri'*, *A. pseudoplatanus* L., *A. p. 'Leopoldi'*, *A. p. 'Purpureum'*, *A. tataricum* L., *A. trautvetteri* Medw.;

Атлантично-Північноамериканська область – *A. negundo* L., *A. n. 'Auratum'*, *A. n. 'Pseudocalifornicum'*, *A. n. 'Variegatum'*, *A. rubrum* L., *A. saccharinum* L., *A. saccharum* Marsh., *A. spicatum* Lam.;

Область Скелястих гір – *A. circinatum* Pursh., *A. glabrum* Torr., *A. macrophyllum* Pursh.;

Східно-Азійська (Японо-Китайська) область – *A. aidzuense* Nakai, *A. barbinerve* Maxim., *A. capillipes* Maxim., *A. carpinifolium* Sieb. et Zucc., *A. cissifolium* (Sieb. et Zucc.) K. Koch, *A. davidii* Franch., *A. ginnala* Maxim., *A. griseum* (Franch.) Pax, *A. henryi* Pax, *A. hersii* Rehd., *A. japonicum* Thunb., *A. laxiflorum* Pax, *A. mandshuricum* Maxim., *A. nikoense* Maxim., *A. palmatum* Thunb., *A. p. 'Dissectum'*, *A. pictum* Thunb., *A. pseudosieboldianum* (Pax) Kom., *A. rufinerve* Sieb. et Zucc., *A. sieboldianum* Mig., *A. tegmentosum* Maxim., *A. tetramerum* Pax, *A. t. var. betulifolium* Rehd., *A. trifidum* Hok et Arm., *A. truncatum* Bge., *A. tschonoskii* Maxim., *A. ukurunduense* Trautv. et Mey.;

Середземноморська область – *A. heldreichii* Orph., *A. lobelii* Tenore, *A. monspessulanum* L., *A. opalus* Mill., *A. orientale* L.;

Сахаро-Гобійська область – *A. assyriacum* Pojark., *A. divergens* C. Koch et Pax, *A. erianthum* Schwer., *A. hyrcanum* Fisch et Mey., *A. ibericum* Bierb., *A. regelii* Pax, *A. semenovii* Rgl. et Herd., *A. turkestanicum* Pax, *A. velutinum* Boiss.;

Мадреанська (Сонорська) область – *A. serratum* Pax.

За 30 років (станом на 1 січня 2008 р.) з колекції випало 26 видів і 1 різновид – *A. opalus*, *A. rubrum*, *A. saccharinum*, *A. glabrum*, *A. macrophyllum*, *A. barbinerve*, *A. capillipes*, *A. carpinifolium*, *A. davidii*, *A. laxiflorum*, *A. nikoense*, *A. pictum*, *A. sieboldianum*, *A. tetramerum*, *A. t. var. betulifolium*, *A. trifidum*, *A. truncatum*, *A. tschonoskii*, *A. ukurunduense*, *A. lobelii*, *A. assyriacum*, *A. erianthum*, *A. hyrcanum*, *A. regelii*, *A. semenovii*, *A. turkestanicum*, *A. serratum*.

В абсолютних цифрах найбільше випало видів, які мають Східно-Азійське походження – 13 (52%), а у відносних із Мадреанської (100%), Сахаро-Гобійської (66,6%), Середземноморської (60%) та області Скелястих гір (66,6%).

Основними причинами, що спонукали загибель згаданих видів є їх недостатня зимостійкість та підвищена потреба у вологості ґрунту і повітря. Зазвичай види, що випали, рано пробуджувались від глибокого спокою і за перших потеплінь починали вегетацію, а при значних зниженнях нічної температури у них вимерзав камбій разом з живою частиною кори. На оголеній частині деревини поселялись фітопатогени і за кільканадцять років руйнували всю живу частину стовбура від чого дерево спочатку суховершинило, а згодом засихало.

На нашу думку, тривалість життя видів південних флористичних областей можна було б продовжити, висаджуючи їх у таких мікрокліматичних умовах, де б вони не зазнавали дії провокаційних потеплінь та пересихання ґрунту. Зазвичай це схили північної експозиції або зріджені насадження зимостійких рослин.

ЛІТЕРАТУРА

Тахтаджян А.Л. Происхождение и расселение цветковых растений. - Л.: "Наука", 1970. - 123 с.

Надійшла 27.03.2008р.